

Montserrat
Roig
L'òpera
quotidiana

MONTSERRAT ROIG

L'òpera quotidiana

Edicions 62

Barcelona

© Hereus de Montserrat Roig

El paper utilitzat per a la impressió d'aquest llibre té la qualificació de paper ecològic i procedeix de boscos gestionats de manera sostenible.

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra requereix l'autorització escrita de l'editor; la llei preveu sancions per als infractors.

Si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment de l'obra, podeu sol·licitar permís al Centro Español de Derechos Reprográficos, a través del portal www.conlicencia.com o bé trucant als telèfons 91 702 19 70 / 93 272 04 47. Tots els drets reservats.

Primera edició: maig del 2022

© d'aquesta edició: Edicions 62, s. a.
Diagonal, 662-664. 08034 Barcelona
info@grup62.com
www.edicions62.cat

Fotocomposició: Realització Planeta

DIPÒSIT LEGAL: B. 6.439-2022
ISBN: 978-84-297-8020-1

SUMARI

L'obertura de la senyora Patrícia Miralpeix	11
Primera part (duets, cavatines i recitatius)	25
<i>Intermezzo</i>	127
Segona part (duets, àries, cavatines i recitatius)	141
El cor	203

PRIMERA PART
(DUETS, CAVATINES I RECITATIUS)

Jo volia perdre'm dins el verd humit dels prats francesos i l'holandès botiró només em volia magrejar. Me'n vaig adonar perquè em mirava tot llaviejant, amb uns ulls remenuts que se li ficaven cap endintre, com si maldessin per foradar-li el clatell, uns ulls que desapareixien sota els plecs i sacsons de la cara botida, com si les galtes els volguessin engolir. I també perquè tenia unes mans totes suades que anaven i venien del diari fins a tocar les meves cuixes, a frec.

I jo que em delia per perdre'm dins del verd humit, per perdre-m'hi amb els meus pensaments.

Volia pensar només que tornava, i també en tot allò que n'havia tret, de la meva estada a cal poeta dels fal·lus, però les mans balbes no em deixaven de buscar. No hi havia manera d'anar-me'n amb la ment, ben enllà, i a mi m'agrada que els pensaments volin. I també tenia por que me n'expliqués la vida, aleshores ja hi érem, que si l'escoltava acabaria per entendre-me. I és que jo soc tova de mena i deixo que la gent enraoni i enraoni, i, com que me'n vaig lluny, es pensen que no hi toco gaire. Potser sí que tenen raó, si més no això és el que em va passar als primers temps de treballar amb la Vella, que me n'anava

amb els pensaments, fora de la cambra, sabia que si escoltava l'absurda història del coronel, acabaria per fer-la meva, que això és el que em va passar. I he de començar per aquí, perquè, si no, no podran entendre que jo m'emboliquéss d'aquella manera amb el senyor Duc i la Vella, la senyora Altafulla.

A París, el poeta dels fal·lus em perseguia per tot el pis, un apartament rònec i fosc de la plaça de la Contrescarpe, allà on dormen els *clochards* i els fanals fan pampallugues. La llum groga dels fanals s'esquitllava a través de les ballestes de la mansarda, els raigs m'arribaven fins al llit i jo m'estenia i els recollia. Em tornava de color groc i aleshores era quan pensava que no em donaria mai del tot al poeta dels fal·lus, que guardaria la «cosa» per a l'home que jo volgués, que no sabia ben bé com hauria de ser, només que seria un home gran que en sabia un niu, que sabia tot el que no m'havien ensenyat les monges, que m'ho explicaria i que, després, faríem la cosa i seria com si ens bressolessin.

Ara veig que m'atabalo, ho barrejo tot i no explico la meva història. I l'han de saber tota. Si no, es cansaran de mi, i ja començo a estar tipa que la gent se'n cansi. Abans, quan no tenia records, tot anava bé, perquè els vells parlaven i jo feia com si els escoltés, però així que he decidit de parlar jo, la gent em fuig i ara no puja a casa ni el noi de la Seu, diu que enraono massa. Només el travesti que fa la carrera per a la Mimí m'escolta quan té una mica de temps. L'única que em volia era la senyora Altafulla, però no tenia mèrit. Al capdavall, em pagava perquè li fes d'esclava. És el que em deia el senyor Duc, que no veus que n'ets esclava? És clar que ho veia, però mai ningú no m'havia pagat tan bé per fer comèdia i, a més, la Vella tenia uns poders profunds i, d'ai-

xò, ni el poeta dels fal·lus, ni el pobre senyor Duc, ni la senyora Miralpeix, no en sabien un borrall.

Com els deia, jo no volia que l'holandès dels ulls remenuts em parlés de la seva vida, ni tampoc que em magregés, i és així que li vaig ventar una clatellada i, ben bé al mig de la galta rosada, se li feu una taca com un pebrot. Li vaig dir, au, que et moqui l'àvia. I ell com si res, com si no tingués la galta escaldada. Em va preguntar, tot polit: *what did you say?* Qualsevol li traduïa, amb el meu anglès tronat, això de, au, que et moqui l'àvia... Però la qüestió és que durant una estona va deixar les mans quietes i jo vaig poder pensar amb calma.

El verd humit dels prats del Rosselló em va buidar l'estómac, com si el tingués ple d'aire. Jo no sé ben bé què és això de la nostàlgia, no la sabia explicar amb paraules florides, com ho faria la senyora Altafulla. Crec més aviat que és una sensació física, com si et vinguessin ganes de volar i te'n privessin. Com si t'obliguessin a tenir els peus a terra i el cos buit per dintre. Quan em ve l'enyorança, m'agafen ganes de tenir ales. Somio que em trobo davant d'una platja nua i que el mar em crida, em crida, i aleshores, bumba!, m'aixeco del terra, amb els peus bruts de sorra i inicio un rock fins que m'endinso al mar, hi planejo pel damunt, hi veig tot de remolins que fan per xuclar-me, però jo me'n vaig cap endins, on no hi ha onades, me'n vaig fins a tocar l'infinit. Aleshores em desperto: l'infinit, no el trobaré mai. No hi fa res, algun dia el tocaré. Les monges em deien que l'infinit és Déu, potser sí que tenien raó. Però quan m'explicaven geometria i em deien que les línies paral·leles són dues rectes que no es troben mai, si no és a l'infinit, i jo els demanava que com ho sabien, això que s'ajunten a l'infinit, que si és que ho havien vist, aleshores

m'estiraven l'orella i em miraven d'aquella manera com si estiguessin a punt d'arrencar el plor. I això és pitjor que no pas que et castiguin. De la mateixa manera que em va mirar el senyor Duc, l'Horaci, quan em va veure col·locada després d'haver-me pres, tot barrejat, coca-cola amb amfetes. Em va preguntar, per què ho has fet, això? A mi em va donar per riure, vinga riure, qualsevol li explicava, al pobre senyor Duc, que jo em trobava a punt de tocar l'infinit.

Però les monges mai no em van saber explicar per què les línies paral·leles es troben a l'infinit, i jo vaig decidir que no sabien res i que no creuria res del que m'expliquessin, i així va ser que només volia fer la cosa amb un home que en sabés un niu. I que m'ho ensenyés.

L'holandès de les galtes boterudes i els ulls remenuts va tornar a la gresca. Primer va ser un copet al maluc, com aquell qui no vol la cosa, i jo vaig sentir una escalforeta. No ho vaig trobar desagradable. Després la pressió va ser més forta, com si ell volgués estirar la cama i s'entrebanqués amb la meva cuixa, i va ser tan forta, la pressió, que no sabia si la meva cuixa era la seva o la meva. Em vaig quedar garratibada, sense moure'm, i vaig fer com si mirés el paisatge del Rosselló. Em repetia, junt amb el trac-trac del tren, nena, tornes a casa, nena, tornes a casa. La nostàlgia se m'havia ficat dins de l'estómac, i això era perquè el sol feia clapes de llum damunt les copes dels pins, com si estiguessin envoltats d'una aurèola.

Aleshores, l'holandès va obrir una maleteta de pell i en va treure una bossa de bombons, de *marron-glacés*. Me'n va oferir un, *do you like it?* Ho confesso: em fonc pels *marron-glacés*, se m'encasten al paladar i sembla com si la boca, tota, s'hagués tornat una llaminadura. Una vegada, al col·

legi, un pare me'n va donar un, i me'l vaig fer durar fins a mitjanit. Em vaig prometre que, de gran, em compraria tots els que trobés a la confiteria, perquè jo pensava que arribaria a ser una dona molt rica. I és que jo, a París, havia passat gana, sobretot abans d'anar a treballar a cal poeta dels fal·lus, i també allà, perquè quan la Ivonne s'enrabiava em castigava a menjar només una *baguette* per tot el dia.

I tot perquè la Ivonne tenia molta imaginació i es pensava el que no era. La Ivonne és la dona del poeta dels fal·lus. Deu tenir uns quinze anys més que el seu home i de vegades sembla com si li fes de mare. La Ivonne és una dona seca com el tronc d'un arbre escaldat, sense fulles, que ningú no rega. I no riu mai. El poeta dels fal·lus li té por i quan és al davant d'ella fa cara de nen petit i aviciat. No para de fer-li magarrufes i la Ivonne s'estarrufa. Alguna vegada, el poeta dels fal·lus m'havia dit que la Ivonne era la veu de la seva consciència. El que ella pensa, m'està bé, feia. La Ivonne s'aixecava a trenc de matinada i li preparava l'esmorzar d'un rei. Cap a les deu, l'hi duia al llit. Li preguntava, que estàs inspirat, avui, mon *cheri*? I ell se la mirava com si tingués un tel de vidre davant dels ulls, de la pítima que duia de la nit anterior. El món s'acabarà aviat, li responia, els quatre genets de l'apocal·lipsi s'acosten, he d'acabar el gran poema de la creació... La Ivonne li deia, restarà la teva obra, tu ets un geni, i els genis no moren mai, encara que s'acabi el món. I el poeta-gení, convençut, feia mitja volta i continuava clapant.

La Ivonne parlava sola, només feia que passejar amunt i avall del passadís, i parlava sola perquè no hi havia ningú que la pogués escoltar en aquella casa fosca i plena de fal·lus de totes mides. Els amics no hi anaven mai, no sé si perquè tenien mandra de sentir l'interminable poema de

la creació del món, o bé perquè els feia por el que la Ivonne recordava. L'àvia de la Ivonne havia desaparegut feta sabó al camp d'Auschwitz i el seu pare convertit en cendres en un altre camp, no recordo com es deia.

Una primavera, ara farà uns quants anys, la Ivonne havia anat a aquest camp en peregrinació. Havia deixat menjar preparat per al poeta dels fal·lus dins de la nevera. Set safates de menjar fred, una per a cada dia de la setmana. I al damunt, clavat amb una agulleta, un rètol amb el nom de cada dia. La Ivonne es va vestir de negre i se'n va emportar només una bossa. Va tornar just el diumenge següent, amb la bossa tota plena de postals i un flasconet que va desar damunt de la xemeneia. Un dia, en què el seu home era a fora, em va cridar i em va dir, vine, que t'ensenyaré una cosa. Em va ensenyar el flasconet. El vaig mirar i no hi vaig veure res d'extraordinari. Però em va fer estendre la mà, va obrir el flasconet i, damunt del palmell, m'hi va escampar una mica de pols grisenca, bruta. Em va dir, qui sap, potser són les cendres del pare. Les he recollides de l'antic crematori, i ara, al camp, hi han construït una urbanització. Vaig fer per espolsar-me la mà de l'angúnia que sentia, era com si la cendra se m'hagués clavada dins la gola. Però em va agafar el canell i em va dir, no l'escampis, que pot ser el meu pare, porca feixista. I va posar ulls de dimoni escuat.

—La meva dona, la Maria, tenia una gata. Li donava una culleradeta d'oli un cop al mes i així el pèl se li feia llustrós. Es va morir.

—Qui? La gata o la Maria?

—La gata. La vam trobar morta dins del safareig.

—És estrany: els gats fugen de l'aigua.

—Ja li ho he dit: la vam trobar morta, ofegada, amb els ulls cremats. La Maria hi tenia roba blanca amb lleixiu perquè s'estovés. Era una dona molt neta, no suportava les taques i jo duia el davantal sense una gota de sang. Me'l rentava cada dia. Les clientes deien que era el carnisser més polit de tot el barri... Vaig tenir molta sort, amb la Maria.

—Vol una mica més de confitura?

—Sí, gràcies. Doncs, com li deia, la Maria era una dona molt neta, em tenia la casa com una patena, lluent, i miri que no tenia estudis. Quan la vaig conèixer era una noieta gairebé salvatge, no sabia res, a penes si llegia les quatre lletres de l'abecedari. Feia feines a la carnisseria i sempre reia, contenta com un gínjol. Amb els anys es va amargar, però era una dona d'aquestes que no ploren mai.

—Mala cosa, això de no plorar.

—Era baixeta i més aviat rodoneta. Però tenia un cul ben proporcionat, cap amunt, i la carn tibada. A mi, senyora Miralpeix, sempre m'ha agradat el cul de les dones, no hi puc fer més. Jo no he estat un doner, però quan passejo i passo al costat d'una dona bufona, que fa goig, em tombo per veure-li el cul, aleshores és quan puc apreciar-ne la gràcia. I, sap una cosa? Em venen ganes de pessigar tots els culets que m'agraden.

—I ara!

—La Maria entrava d'hora a la carnisseria, al cap d'una estona que jo hagués pujat la porta de ferro. Jo esperava que l'amo vingués de l'escorxador, amb la carn del dia. Ella netejava el taulell de marbre i jo inspeccionava la carn del dia abans, per si calia capolar-la per als estofats. Preparava els budells per fer-ne botifarres, trinxava el porc i

coïa la sang. A la Maria, res no li feia fàstic, ni les freixures, ni les tripes, ni la sang seca encastada damunt del piló. Un dia, es va posar un budell al voltant del coll i em va fer, miri, senyor Duc, quin collaret més bonic! Jo, mentrestant, netejava els mànecs de les ganivetes i n'esmolava les fulles, vinga, no siguis criatura! M'agafava la mitjalluna i feia, quin nom més bonic per a un tallant, no li sembla? I és que tenia un do especial per a les paraules. Així passàvem les matinades, ella netejant i jo polint les ganivetes, els tallants i els trinxants. No parava de cantar i riure, «la seva veu com font en nit callada... », diu Joan Maragall. I això que a casa seva la passaven magra, no bufaven cullera, com aquell qui diu. Vivien al Carmel, i la Maria tenia un germà que no feia més que entrar i sortir de la presó. La seva germana va morir del *piojo verde*. Però els andalusos són gent orgullosa, i un dia va venir el seu pare a la carnisseria i va dir a l'amo, vigili'm la noia, que no vull que se'm perdi. Perquè si es perd, la mato. No passi ànsia, va contestar l'amo, que m'és com una filla. I jo la desitjava mentre la veia de genolls, tot fregant el terra. La trobava tan ben cossada! Li guaitava el cullet mentre feia les botifarres de llengua o de sang, i pensava, aquest cullet, Déu meu, em perdrà...

—No barregi Déu amb el cul de les senyores, senyor Duc.

—Començava a dir algunes paraules en català, però apitxava les jotes, i, la nostra vocal neutra, la feia massa oberta. Jo, això, no ho suportó. No suportó que la llengua grinyoli. Però tenia una oïda d'àngel, senyora Miralpeix, i els nostres sons, dolços i suaus, els caçava tot seguit. I és que la llengua, la nostra llengua, és sagrada. Si no la salvem nosaltres, qui la salvarà?

—Això mateix em deia el meu marit, que Déu l’hagi ben perdonat.

—Una mica de per broma, vaig començar a corregir-la. Maria, no diguis *barrecha*, que pronunciem barreja, no diguis *enchegar*, sinó engegar, no obris tant la boca en pronunciar casa, fes les eles des de la gola i no des de les dents... Em mirava i, amb els ulls enriolats, repetia les paraules i el sons amb mi. Mai no he vist una persona, una dona, amb tanta disposició. Així és que primer li mirava el cul, però vaig acabar per mirar-li els ulls. Mai no havia vist uns ulls tan foscos i tan misteriosos. Dos ulls com dos miralls que amaguessin una pila de secrets. Era l’enigma de l’èsser femení que s’hi havia encarnat. Una noieta criada entre oliveres i ovelles, a les muntanyes de Còrdova, una noia que duia al damunt la fam de molts segles, que era ignorant però que tenia aquest misteri que fa que un home hi perdi el cap.

—Jo, això, no ho entenc gaire. Quan miro una dona, encara que tingui els ulls bonics, i tot això que vostè diu tan bé, no hi trobo cap misteri.

—És que vostè és una dona, senyora Miralpeix, i les dones miren les altres dones d’una manera diferent, més concreta, potser. Vostès les inspeccionen, però no les admiren. Fora que es deixin endur per les aberracions, les perversions...

—Què vol dir?

—El crim de Sodoma i Gomorra..., perdoni que hi faci referència.

—Perdonat. Però a la meva edat, ja estic curada d’espants. Li faig més torrades? Avui gairebé no les ha tastades.

—No, gràcies. Un dia li vaig demanar per sortir. Em va dir que ho hauria de demanar al seu pare. Però jo era ca-

talà i tenia un ofici, i el seu pare va dir que sí. Un diumenge al matí vam anar fins al port, al capdamunt de l'escullera, i després, en baixar, ens vam aturar en una barqueta que feia de tasca, la fusta cruixia i la quilla estava amarada de verdet. Se sentia el vent que brumia i la mar que clapotejava contra la coberta... A la nostra relació, hi va haver molt de mar. A mi m'agradava anar-hi, a la barca, perquè t'arribava l'olor de fusta humida barrejada amb el salobre i els musclos.

—No com ara, que només sents la pudor de quitrà.

—Això. I hi vam anar sovint. Preníem un gotet de vi blanc i unes olivetes negres, d'aquestes aragoneses, arrugadetes i amb pinyol. Ella s'entretenia a escopir-me els pinyolets a la cara. Aleshores els seus ulls, tan foscos i tan profunds, semblaven clars, innocents. I ho vaig decidir: la Maria, la vull fer meva, m'hi vull casar. Era una joia en brut, i jo em sentia com l'escultor que pot modelar una obra d'art amb un tros de terra primitiva.

La Ivonne tenia els ulls de color verd, de cul de got, lluents, i el cabell, que duia recollit, li feia reflexos de color de panotxa. Sempre anava despentinada, amb unes grenyes destenyides que li queien damunt del front. El dia que em va ensenyar les cendres del flasconet, les venes del coll se li van tibar com si estiguessin a punt d'esclatar. Em vaig sentir com si em volgués convertir en un miler de bocinets de cos, més petits que les cendres del seu pare. Jo, com un estaquirot, amb el palmell de la mà estès, sense saber què fer. Tenia por d'escampar les cendres, que potser eren del seu pare. I no vaig entendre ben bé per què m'ho deia, allò de porca feixista.

Al cap d'uns dies li vaig demanar, al poeta dels fal·lus, que per què la seva dona m'havia insultat. Em va explicar que la Ivonne s'havia trastocat una mica d'ençà que havia sabut tot el que havia passat a la seva família, que de primer només li van dir que havien desaparegut en un camp de la guerra dels alemanys, però que, a poc a poc, en va saber els detalls i que, els detalls, eren difícils de pair, perquè ningú no pot suportar així com així que hagin convertit la teva àvia en una pastilla de sabó. I que el teu pare no sigui més que un munt de cendres. I que, segons la Ivonne, tots n'érem responsables. Ell també creia que tots els qui no havíem fet res per matar en Franco érem uns feixistes, i també uns porcs. Però no m'hi vaig amoïnar gaire, que la Ivonne em digués porca feixista, i que el poeta dels fal·lus també ho cregués, perquè quan en Franco va morir jo només tenia dotze anys, i al col·legi a penes ens ho van comentar. Sé que els feixistes són uns senyors que de tant en tant surten als diaris, van vestits de color negre, criden molt i duen una pistola a la mà. Vaig pensar que era ben bé una pena que una dona acabi tocada de l'ala perquè té les cendres del seu pare ficades dins d'un flasconet.

Perquè jo no he tingut pare. No sé la cara que tenia, no en conservo cap retrat, cap carta, no sé com es deia, no puc esperar a desar-ne les cendres en un flasconet. La meva mare és d'un poble que s'ha perdut dins de la geografia d'Espanya, ja no hi queda ningú, llevat de quatre vells i dues criatures, a tot estirar. La mare sempre diu que hi ha passat l'esponja, que se li ha despintat dins la memòria la casa on va néixer, els animals que tenien i la terra que es moria per l'assecada. Assegura que així és millor, si és que vols començar una nova vida, que no pots arrossegar les penes de tot allò que has deixat al darrere. I que el seu

poble s'ha quedat estàtic dins del passat, en un racó de Castella. Només terra àrida i quatre enderrocs que abans eren cases, diu la mare, i el vent que xiula a la nit, per acompanyar els morts que s'han quedat sols dins del cementiri. La mare, doncs, em va ensenyar a no tenir records. Perquè la mare és molt diferent de la senyora Altafulla, que n'anava plena, de records, i del senyor Duc, que en tenia encara que no me'ls volia explicar.

Un dia, quan jo tenia tres anys, la mare va dir que estava tipa de tanta misèria i que faríem cap a Barcelona. Els avis havien mort, i només li quedaven dues germanes, la tieta Florentina, casada amb un asturià, i la tieta Àngels, que feia de la vida però que la meva mare deia que era bona persona. La tieta Àngels havia vingut a Barcelona de jove-neta, a servir a una casa de la part alta, i el germà de la senyora la perseguia perquè la meva tia havia estat una dona que feia molt de goig. La mare de vegades m'explicava que el viatge en tren va durar tant com el que Moisès havia fet dins del desert, i que només volia pixar, dels nervis que tenia. Jo tan sols recordo que la lluna seguia el tren i que, de tant en tant, s'amagava darrere d'uns núvols que s'esfilagarsaven. Quan tornava a sortir, em picava l'ullet.

El que va passar després, ho diré de pressa, que em sembla que no té gaire importància per a aquesta història. La mare es va posar a servir i, a mi, em va tancar en un col·legi de monges al barri de Gràcia. Durant deu anys no en vaig sortir mai, ni als estius, la mare no tenia vacances i, encara que les hagués tingudes, què?, no hauríem sabut on anar, totes dues soles. Venia a veure'm un diumenge de cada mes. Alguna vegada venien les tietes, la d'Astúries i la que feia de puta, que anava tota pintada, amb un pentinat cap amunt, que no s'acabava mai. La tieta Àngels feia olor de lavanda i

em donava caramels. La tieta Florentina s'assemblava a la Ivonne, era molt alta, amb nas de lloro, i des de baix només li veia el nas perquè a penes si tenia pits. La tieta Florentina em mirava i deia, pobreta, quina pena, i que havia de fer com ella, guardar-me per trobar un bon marit, que així aniria per la vida amb el cap ben alt i no acabaria com altres, que pel seu mal cap havien perdut bous i esquelles, tu ja m'entens. I jo no ho entenia gaire. Més tard vaig comprendre que es referia a la mare, que m'havia tingut a mi d'un home del qual no se sabia ni el nom. Quan deia això, que jo no acabés com altres, i que havia de guardar la cosa per al que seria el meu home, la mare arrencava a plorar, no hi havia qui l'aturés. La tieta Àngels s'enfurismava i li deia, a la tieta Florentina, que es fiqués la llengua on li cabés, la tieta Florentina li deia que callés, i, mentre totes dues s'escriadassaven, la mare es mocava i s'eixugava les llàgrimes que no paraven de vessar. Aleshores jo sabia que el drama duraria tota la tarda de diumenge i deixava volar els meus pensaments. Perquè, quan la mare plorava, se li tornava la cara com un tomàquet, com si l'haguessin atonyinada, i vinga mocar-se. La tieta que feia de puta li donava un *kleenex* darrere l'altre, però la mare els estripava tots, deia que no estava acostumada a mocar-se amb mocadors de paper. Li quedaven tot de tiretes enganxades entre els dits.

La tieta Florentina era la que manava dins la família. Manava tant com la Vella, la senyora Altafulla, encara que he de reconèixer que aquesta ho feia d'una altra manera, potser perquè era més fina, no ho sé. La tieta Florentina estava molt orgullosa de com li havien anat les coses, a la vida, sobretot perquè tenia un marit que li duia els calés a casa i no havia de netejar les cases dels altres, com la mare. El seu home, el tiet Baldomeru, se n'havia anat a l'Argen-

tina a fer fortuna. En va tornar més pelat que una rata i la tieta Florentina s'hi empipà molt, deia que era un gandul. Llavors ella l'envià a Suïssa i allà les coses anaren molt bé, conta la tieta, perquè el seu home no podia fer el dròpol, ni anar amb donotes ni beure, com a l'Argentina, i li agafà la fal·lera de treballar i treballar per poder tornar més d'hora. Va pensar com una mula fins que no es va fer un raconet. Al cap d'uns anys, amb el raconet, la tieta Florentina va decidir que ja era hora de tornar a Astúries. El tiet Baldomeru no li va perdonar mai que l'hagués fet sirgar d'aquella manera i va pensar, em venjaré. La tieta Florentina va dir al seu home, podries fer de barber, i van posar una barberia. I ell li va dir, a la tieta, i a tu et convindria una merceria. Al costat de la barberia, hi van muntar una botiga d'aquestes on venen de tot, des d'agulles de cap, fins a una llibreta, xinxetes o aigua de colònia. El tiet va criar panxa, se li va tornar com una bola, a punt de fer un pet com una aglà, perquè les barberies van de baixa des que els homes s'afaiten a casa amb maquinetes elèctriques, i la tieta es va tornar tan escanyolida que, com ja he dit, només li veia el nas de lloro. Semblava un pergamí d'aquests antics, seca com un clau, i això era perquè la merceria donava molt. Un dia, la tieta Àngels em va dir a cau d'orella que el tiet Baldomeru no havia vist mai la seva dona despullada i que aquesta sempre passava el rosari quan feien la cosa. La tieta puta va afegir, amb una dona així, un home ha de ser desgraciat a la força.

La majoria de les nenes del col·legi no teníem pare conegut, i les monges ens repetien que havíem de pregar perquè l'ànima de les nostres mares no es condemnés i no anés a l'infern, on cremaria per tota l'eternitat. Les nostres mares, deien, eren ovelles rebolcades dins el fang del

pecat i el vici, i nosaltres n'èrem l'esqueix, que tan aviat podíem salvar-nos com condemnar-nos. Però que Déu Nostre Senyor no ens havia abandonat i que per això érem al col·legi, per a ser protegides de tots els mals del món. I que a fora la feina seria nostra per a conservar-nos intactes i no acabar com ovelles rebolcades dins el fang del pecat i del vici.

N'hi havia unes quantes que sí que en tenien, de pare, i cada diumenge, a l'hora de la visita, les nenes sense pare fèiem cua, fèiem cua perquè els pares ens fessin un petó. Ens barallàvem, ens clavàvem guitzes i ens esgarrapàvem per poder ser les primeres de la fila, perquè sabíem que els primers petons escalfaven més, eren més grossos i més apinyats, i que els últims petons serien petons d'un pare cansat. Les nenes que tenien pare eren les nostres mestresses, i durant la setmana els havíem d'obeir en tot, des de donar-los els caramels que ens havien dut fins a fer-los el llit sense que ho veiés la monja. Van muntar un negoci de petons de pare, els venien a tant la peça. Aconseguir el primer lloc de la cua era molt més car, i de vegades les nenes sense pare ens veníem els números entre nosaltres. Un primer petó de pare, per exemple, venia a valer uns quinze caramels, a més de passar en net els deures de la que ens manava. Una vegada em vaig estar tota la setmana fregant l'altar de la Immaculada per aconseguir el petó d'un pare molt guapo i que, a més, m'acariciava la galta. Però després la filla d'aquest pare em va dir que no n'hi havia prou, amb això de fregar l'altar de la Immaculada en lloc d'ella, i que li havia de donar el *marron-glacé* que em duria la tieta puta. M'hi vaig enrabiar, li vaig dir que a allò no s'hi valia i que els tractes són tractes, però no hi va haver res a fer. O sigui que li vaig donar el *marron-glacé* a

canvi del primer petó del pare que, a més, acariciava la galta, i això era com una propina. Al cap del temps, vaig adonar-me que el senyor Duc hi tenia una retirada, a aquest pare, i la primera vegada que em va besar em vingué a la boca el gust del *marron-glacé*.

A la Ivonne, després d'haver-me ensenyat el flasconet amb les cendres, li va agafar la dèria que jo em ficava al llit amb el seu home, i m'estaltonava tot el sant dia. I el poeta dels fal·lus, l'únic que feia, era parlar-me del poema que pensava escriure, on explicaria com va anar de debò la creació del món, d'on venim les dones i els homes, i on demostraria que tot allò de la teoria de Darwin era una ximpleria. Em va dir que Darwin era un savi que havia descobert que la terra tenia milions i milions d'anys i que les espècies havíem anat evolucionant des de la matèria pura fins a esdevenir el que érem, els homes. És a dir, uns éssers racionals. Però que la poesia servia per a dir allò que imaginem com a verídica i que la ciència no gosa admetre, i que per aquesta raó ell pensava escriure un poema on cantaria tota la veritat de la creació. Mentre jo treia la pols amb el plomall, em venia al darrere i m'explicava que tots veníem d'un fal·lus enorme que Déu havia plantat un dia, a les sis del matí, enmig de la terra, un fal·lus que era fet d'escorça, cobert d'algues marines com si fossin branques, i que per això la Bíblia parlava de l'arbre del Bé i del Mal. Però es va equivocar: en lloc de plantar-lo enmig d'un verger, ho va fer al desert i Eva, que havia sortit feta dona d'una de les algues, es moria de set i es va passar tota una nit sense lluna abraçada al fal·lus. Començà a llepar-lo, per veure si l'escorça era humida, però a poc a poc se'n va enamorar i va acabar per menjar-se el fal·lus. I aleshores en va quedar saciada. Tan contenta, que no es va adonar fins al cap de nou

mesos que estava prenyada, no d'un home, sinó d'un fal·lus. Segons el poeta, el fal·lus és el Principi de totes les coses creades, i per això Eva va sentir un desig profund d'engolir-lo per poder sobreviure. I així fou com el primer fill que li va néixer, un mascle, tenia un penis en record d'aquell fal·lus, fet d'escorça i d'algues marines. Mentre m'explicava tot això, el poeta em feia acariciar un enorme fal·lus de marbre blanc, rivetejat de vetes liles, com el d'ell, em deia, lliscós i fred alhora. La Ivonne el sentia xiuxiuejar i es posava a cridar, jo agafava el plomall i me n'anava a treure la pols dels quadres del menjador. A mi tant me feia la història del primer fal·lus, creador de totes les coses que tenen ànima.

I així és com la Ivonne m'agafà mania i m'empaitava per tota la casa, que si has de netejar a fons, que si has de fer el dinar, que si no t'has recordat de comprar la mantega... Uf, n'estava farta. I em bramava, tu, el que vols, és anar-te'n al llit amb el meu marit, quina gràcia, feia, ja veuràs quina sorpresa, perquè la té més petita que el bec d'un passerell.

Vaig decidir tornar. N'estava fins a les celles, de la Ivonne i dels fal·lus del seu home. Buscaria feina a Barcelona, s'havia acabat l'aventura de París. I ara que la mare s'havia arreglat amb l'Heraclio, podria endegar la meua vida sense haver de patir. A més, a la *chambre de bonne* tremolava de fred. Cada matí, havia de fer cua en un passadís glaçat per poder-me rentar, darrere d'un marroquí que no piulava i d'un valencià rabassut que només deia, i quina *rigolade!*, i que m'espiaava pel forat del pany quan jo era dins del vàter. Estava tipa d'haver d'eixarrancar-me per a poder pixar de gust i sense mullar-me les cames, i d'haver d'eixugar-me amb trossos de fotonovel·les perquè sempre em deixava el

paper higiènic a la *chambre*. I és que, si sortia a buscar el paper, perdia el torn i havia de fer cua una altra vegada.

L'holandès va destorbar els meus pensaments i em va oferir un altre *marron-glacé*. Aleshores va aprofitar per dir-me que se sentia molt sol i jo vaig pensar, ja hi som, que no m'expliqui la seva vida, per favor, i que ell veia que només les dones el podíem comprendre, perquè sabíem escoltar. Em va demanar l'adreça de Barcelona i li vaig dir que no tenia casa. Quina llàstima, va fer, quina llàstima, va repetir. I ho va dir brandant les mans i cabotejant com si tingués molta pena.

Llavors jo, perquè em deixés tranquil·la i pogués pensar de gust, vaig permetre que m'acariciés una mica el maluc esquerre.

—Gairebé ja no calia que quedéssim, senyora Miralpeix, perquè cada diumenge ens trobàvem a la barca que feia de tasca, tant si feia bo com si feia rúfol. I, mentre ella s'entretenia a llançar-me els pinyolets d'oliva a la cara, jo li ensenyava a pronunciar bé el català. Aviat els sons semblaven música, les jotes ja no grinyolaven, sinó que eren dolces i suaus. Les as van començar a sonar tal com són, o sigui ni una a ni una e, de manera neutra. I de dins li sortia un aire melós quan deia la paraula maduixa. Després, estretes les mans i tot sentint com la mar clapotejava, li recitava poemes d'en Maragall, que sempre els he sabut de memòria, perquè va néixer en un carrer estret i humit, gairebé sense sol, molt semblant al carrer on vaig néixer jo. El vers que li agradava més, a la Maria, és l'*Excelsior...* Potser perquè parla del mar, i ella havia nascut en una terra eixuta, on les oliveres a penes si fan ombra.

—Un amic del meu home, que es deia Gonçal Rodés, me'l recitava tot sovint. No és aquell que comença: «Vigila, esperit, vigila / no perdís mai el teu nord»?

—Sí...

No et deixis dur a la tranquil·la
aigua mansa de cap port.

Gira, gira els ulls en l'aire,
no miris les platges roïns,
dona el front en el gran aire,
sempre, sempre mar endins.

Sempre amb les veles suspeses,
del cel al mar transparent,
sempre entorn aigües esteses
que es moguin eternament.

Fuig-ne, de la terra innoble,
fuig dels horitzons mesquins:
sempre al mar, al gran mar noble;
sempre, sempre mar endins.

Fora terres, fora platja,
oblida 't de tot «regrés»:
no s'acaba el teu viatge,
no s'acabarà mai més...

—I que bé que ho diu! Li unto una altra torradeta amb confitura?

—No, gràcies. Amb els dies, li vaig anar explicant què era Catalunya, a poc a poc ho vaig fer. Perquè volia que hi entrés amb amor, no per la força, com havien fet amb nosaltres. Li vaig parlar dels herois de l'Onze de Setembre, que

arribaria un dia en què tornàriem a anar en peregrinació a l'estàtua d'en Casanova, i que la cobriríem de flors. També li vaig dir que les dones havien estat molt valentes, a la nostra terra. I que, si ella volia fer-se catalana, hauria de ser com elles, que van resistir el setge, malgrat que es morien de fam, bo i atiant els homes perquè aguantessin a les barricades. Una vegada vaig veure com se li enfosquien els ulls i em va preguntar, però no és trist, això de recordar les derrotes?

—Tenia raó. Jo ho trobo masoquista, com diuen ara.

—Però li explicava que calia recordar-ho cada any per a tenir ben present que un dia el nostre poble havia estat lliure i que ara no n'era. Que no es tractava de celebrar la derrota, sinó l'heroisme dels qui havien resistit. Li vaig prometre que un dia la hi duria, al mateix indret on havia estat l'estàtua d'en Casanova. Ella em va dir que hi posaria un ram de clavells vermells, perquè aquestes flors li recordaven una germana que havia mort de fam. Un dia la seva mare havia comprat un pom de clavells vermells a una gitana del barri i havia anat al cementiri per deixar-lo al nínxol. Eren flors per a una núvia, deia la Maria que deia la seva mare. Perquè la germana havia mort el mateix dia de noces, estripada sense voler pel seu home, de tan prima que estava i de tanta fam que havia passat. Se li havia quedat als braços com una candela sense flama.

—Això és terrible!

—Sí..., però la Maria ho contava sense pena, i era aquesta manera de dir-ho, amb tanta simplicitat, el que m' enamorava. Passaven els dies, plens de matins de diumenge, plens de les nostres converses a la barca humida i tronada que feia olor de musclos. Fins que un dia li vaig dir que s'acostava l'Onze de Setembre i que una colla

d'amics volíem aplegar-nos a prop de l'indret on hi havia hagut l'estàtua d'en Casanova. Ella també hi volia venir, i jo vaig contestar que era molt perillós, que no era cosa de dones. I és que en aquella època, senyora Miralpeix, els qui es manifestaven pel carrer se la jugaven. Si t'inxampaven, rebies de valent a comissaria i, fins i tot, et podia caure un bon paquet. Però ella, res, tossuda. Va insistir una pila de vegades com una nena, justament el que era. I jo que no i que no, i ella que sí i que sí, fins que, tot d'un plegat, em va mirar d'una manera que glaçava. Va ser el primer cop que em va mirar així. Com si, darrere dels ulls clars i innocents, hi tingués gel. Més endavant m'acostumaria a aquesta mirada, sobretot quan va passar allò d'en Pagès. Va afegir que, de por, no en tenia gens ni mica. Que se sentia com les dones que atiaven els homes de les barricades durant el setge. Vaig haver de cedir, i tots dos vam anar al taller d'en Pagès, que era el que ens havia de dir el lloc i l'hora de la concentració. Aquella vegada no ens va fer gaire cas, bé que, en sortir, en Pagès la va repassar de cua d'ull i em va tocar el colze. Ella anava una mica endavant i en Pagès, tot fent-me l'ullet, va fer, ei, noi, d'on has tret aquest bombó? I quines mamelletes que té! Li vaig contestar de mala manera, aquesta noia és la meva promesa i aviat ens casarem. No sé pas per què li ho vaig dir, això, però vaig adonar-me que havia de córrer, perquè coneixia en Pagès. Tenia la ceba de seduir les dones dels amics, i jo sabia que un dia havia anat a cops de puny amb en Rabés, un anarquista que després va estar-se quinze anys a la presó. En Rabés tenia tota la raó, d'estomacar-lo, perquè en Pagès era un fatxenda que jugava fort. I aquestes coses no es fan.

—Té raó, això és molt lleig.

—L'Onze de Setembre d'aquell any va ser molt dur. La

bòfia va caçar el lloc on ens havíem de concentrar i vam haver de dispersar-nos. Jo em vaig amagar dins d'una porteria, perquè veia que anaven mal dades, i una cosa és la lluita i l'altra la prudència. No li sembla?

—Què vol que li digui, jo?

—Però la Maria es va deixar anar de la meva mà i va escapolar-se amb en Pagès. Van pujar dalt d'un terrat de la Ronda i, des d'allà, van llançar tot d'octavetes. Els grisos els van clissar des de baix i els van començar a perseguir pels terrats. No sé pas com s'ho va fer, però ben aviat va arribar a la porteria on jo m'havia encofurnat, tota amurada, les galtes enceses i els ulls que li espurnejaven de felicitat. Em va preguntar, per què t'has amagat? Li vaig dir allò que una cosa era la lluita i, l'altra, la prudència. La Maria s'aguantava el riure, per què tens tanta por, rei meu? Rei meu..., em vaig quedar tot estovat. Dignes, va repetir, per què tens tanta por, que t'has hagut d'amagar? Si haguessis vist la ciutat, si l'haguessis vista des de dalt... I només se'm va acudir de dir-li: Maria, que et vols casar amb mi? I ella, suada com anava, les galtes com dues roses roges, els ulls humits, em va contestar, és clar que sí, és clar que em vull casar amb tu. En aquells moments, jo no sabia que començava la meva desgràcia, i em sentia tan feliç que hauria volgut volar pel damunt dels terrats, o bé tocar els núvols amb les mans. La vaig agafar d'una revolada i vaig arrencar a córrer amb ella, no pararem de córrer fins a l'entrada del parc. Ens vam aturar darrere d'un àlber i vaig besar uns llavis nets que se m'oferien. Després, les mans van seguir cap avall, cap avall fins a tocar-li el cul, i vaig estar una estona acariciant aquell culet que aviat seria meu del tot.